

Vacunas 2019

Magda Campins Martí, Fernando A. Moraga Llop, editors

Madrid: Undergraf, 2019

ISBN: 978-84-09-15297-1

Puntualment a la tardor (acabat d'imprimir l'octubre passat), ens arriba l'edició anual del llibre que recull per escrit les ponències exposades en el curs celebrat a l'abril al Campus Vall d'Hebron, exactament el XXIII Curs d'actualització – Vacunes 2019.

Aquesta edició està dedicada a Francisco Javier Balmis i Berenguer, metge alacantí, director de la Real Expedición Filantrópica de la Vacuna, que va portar la vacuna de la verola a Amèrica i les Filipines, i de qui el 2019 es va celebrar el segon centenari de la seva mort.

El llibre té un format similar a les altres edicions pel que fa a qualitat i mida del paper, idioma (castellà) i ordre dels capítols. La portada, de la fotògrafa Marta Mengod, ens mostra una façana marítima de Barcelona en què es veu molta gent asseguda sota uns tendals i trànsit al carrer, un panorama molt diferent del que estem vivint aquests dies en plena etapa de confinament per la pandèmia de la covid-19 que ens afecta des de fa uns mesos. Aquest fet ha motivat que el 24è curs es traslladi de l'abril a l'octubre. A més dels temes ja preparats, tant de bo ens puguin comunicar novetats en vacunes contra aquest coronavirus.

En aquesta edició, a més dels dos editors, hi col·laboren trenta-un autors més de diverses universitats, centres d'investigació i serveis mèdics espanyols.

El pròleg és a càrrec del Dr. Carlos Rodrigo, director de la nostra revista, i membre del Consell Assessor en Vacunacions de la Generalitat de Catalunya. Hi exposa breument la importància de les vacunes, tant en les publicacions científiques com en els mitjans de comunicació i les xarxes socials.

Segueixen vuit capítols, els quatre primers amb els temes principals, seguits dels habituals «El Top 10», els millors articles comentats sobre vacunes en publicacions el 2018, dos blocs de tallers de casos pràctics i, com a colofó, el capítol històric «Historia de la vacunología», amb un article sobre la vacuna inactivada del xarampió del 1963 i la síndrome del xarampió atípic, escrit per L.I. Martínez Alcorta, i la transcripció dels articles publicats sobre aquests mateixos temes a l'*American Journal of Diseases of children* i *Pediatrics* el 1965 i el 1982, respectivament.

Retornant als capítols principals, el primer, «Calendarios de vacunación, más allá de la vacunación sistemática», tracta de les modificacions que s'han fet en els calendaris en l'últim any i les vacunacions en determinades circumstàncies, com ara malalties cròniques i a diferents edats (prematur, adults). Pràcticament tots els calendaris de les diferents comunitats autònomes i

els recomanats per l'Associació Espanyola de Pediatria i el Consell Interterritorial inclouen ara tota la vida, des de l'època prenatal (vacunació de l'embarassada) fins als adults de més de 65 anys. Es comenten la diversitat de calendaris i els inconvenients que representen aquestes diferències en l'obligatorietat d'algunes vacunes, les edats d'administració i el finançament.

El segon capítol, «Epidemiología de la enfermedad invasiva en Europa», consta de tres blocs sobre la malaltia meningocòccica i pneumocòccica a Europa i Espanya, i comenta, a més de la situació epidemiològica, serotips emergents i futures vacunes.

En el tercer capítol, «Más información sobre vacunas», es comenten els brots epidèmics més rellevants al món l'any 2018. Continuen els brots de còlera a Haití i al Iemen. A Haití, afectat des del 2010, ha millorat; no ho ha fet al Iemen, castigat per la pobresa i la guerra. A tots dos països també s'han declarat brots de diftèria, igual que a Veneçuela, Colòmbia i Bangladesh. Entre altres brots, destaquen els de malaltia meningocòccica B a les universitats de Massachusetts i San Diego, i a l'illa de Sardenya. La poliomièlitis no s'ha pogut eradicar, com volia l'OMS; ha disminuït dràsticament al món, però el 2018 encara se'n van declarar trenta-tres casos a l'Afganistan i al Pakistan. En canvi, s'han incrementat els casos causats pel poliovirus d'origen vacunal. Altres temes d'aquest bloc són el control del xarampió a Europa, una enquesta efectuada a pediatres de Catalunya sobre coneixements de les vacunes, i les novetats en vacunologia 2018-19.

El quart capítol està dedicat a la vacunació enfront dels virus del papil·loma humà (VPH) i la grip. En el moment actual es disposa d'una VPH nonavalent, que amplia la cobertura per berrugues genitals i altres tumors fora d'aquesta esfera. Es considera la conveniència de vacunar també els nois. Respecte a la grip, es comenten la vacunació a les embarassades i s'exposen mites i realitats d'aquesta vacuna.

Realment, els casos pràctics posen a prova el metge i el personal sanitari no expert en vacunes amb plantejaments sobre dosis, edats d'administració, incompatibilitats, com solucionar errors, conservació i cadena del fred, etc.

Poder consultar aquest llibre és un privilegi, que permetrà resoldre molts d'aquests problemes, malgrat no ser especialista en la matèria. Alguns capítols, especialment els que tracten de l'obligatorietat i els avantatges de les vacunes, també poden interessar a la població general.

Adela Retana Castán